



NONVIOLENT
PEACEFORCE

ХАРКІВ

ОГЛЯД ПОТРЕБ ТА ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ
ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

ВСТУП

В цьому огляді представлені головні висновки швидкої оцінки потреб у сфері захисту, проведеного організацією Nonviolent Peaceforce (NP) в Харкові та Чугуєві в травні 2022 року. Він ґрунтується на аналізі та рекомендаціях, що були опубліковані у травні 2022 року як частина більш широкої оцінки потреб та питань захисту цивільного населення в Україні.

Цей огляд демонструє, що у Харкові та прилежній території спостерігається криза захисту населення, яка вражає переважно людей літнього віку та людей з інвалідністю. Не маючи змоги або бажання евакуюватись, багато людей літнього віку, а тож людей з інвалідністю та їхніх опікунів не можуть отримати доступ до сховищ під час обстрілів та ракетних ударів. Ті, хто можуть дістатись до бункерів або інших сховищ, розповідають, що в них немає належних умов для прийому сотень людей, які продовжують їх використовувати для захисту від атак.

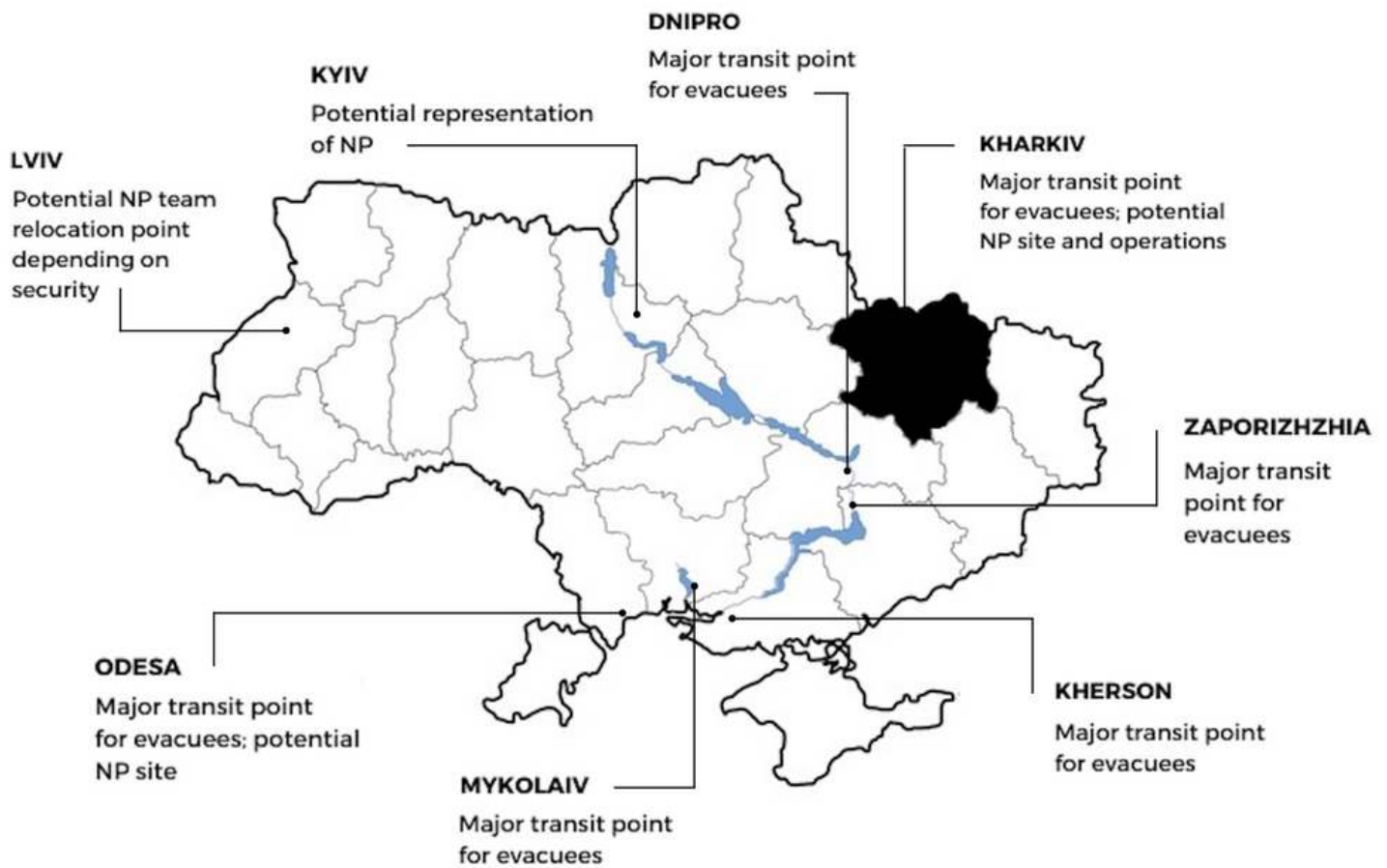
Ці верстви населення зазвичай ізольовані від адміністративних та гуманітарних послуг та продовжують страждати від нестачі медикаментів, їжі та інших речей першої необхідності. Через це люди вертаються в ці райони, незважаючи на те, що ризик ще не минув. Ці ризики посилюються на окупованих Росією територіях та місцевостях поблизу лінії розмежування.

Цей огляд ґрунтується на більше ніж 50 інтерв'ю з ключовими інформаторами (IKI) та зустрічей, що входять до первинного аналізу, та представляє короткий аналіз ситуації в Харкові та Чугуєві. Швидкий аналіз проводився протягом трьох днів наприкінці травня 2022 року, в результаті якого було додатково проведено 15 IKI з громадським населенням та місцевими гуманітарними організаціями, які напряду постраждали від конфлікту, а також було проведено огляд місця подій та вторинне дослідження.

Під час інтерв'ю з цивільним населенням група оцінки NP намагалась проаналізувати проблеми захисту серед представників різного віку, статі та соціально-економічної демографії; досвід переміщення, евакуації та повернення; безпеку та захист; ризики захисту вразливих груп населення, включаючи людей літнього віку та людей з інвалідністю, а також дітей; доступ до гуманітарних послуг.



«Ми з чоловіком на пенсії, тому вирішили не евакуюватись. Наш син також залишився. Сказав, нас не покине. Ми [в бомбосховищі] з першого дня війни. Навіть тут дуже гучно чути обстріли. Чоловік та син іноді виходять на вулицю, а я ні. Дуже страшно», – Валентина, літня жителька Чугуєва.



Під час дводенного візиту, команда NP зустрілась з самостійно організованими волонтерськими групами, які надають нагальну допомогу громадам Харкова та Чугуєва, що постраждали від конфлікту. Команда NP відвідала психіатричну лікарню, сховище та кухню, організовані неурядовою організацією, бомбосховища під керівництвом громад, зустрілася з представниками громадського населення, які продовжують знаходитись під постійними ракетними ударами.

Після проведення ІКІ команда NP дійшла до висновку, що Харків та прилягаючі території є доступними та можуть обслуговуватись міжнародними гуманітарними організаціями, навіть якщо ці організації розташовані та працюють у сусідніх містах, як наприклад Дніпро або Полтава.

ПОТРЕБИ В ЗАХИСТІ ТА ПРІОРИТЕТИ

Швидкий аналіз визначив та підтвердив ряд ключових верств населення, які знаходяться в підвищеному ризику та які мають особливі потреби в захисті. Аналіз підтверджує проблемами захисту, що виділені українським урядом, кластером захисту та пов'язаними з ним суб-кластерами. Детальний аналіз доступний через NP для зацікавлених партнерів.

ЛЮДИ ЛІТНЬОГО ВІКУ

Як і в інших районах України, в Харкові та прилягаючих територіях люди літнього віку знаходяться в зоні підвищеного ризику. Часто літні люди не мають можливості евакуюватись через проблеми з мобільністю, здоров'ям або економічні проблеми, або вони не бажають покинути свої оселі. Ці люди, що залишаються в Харкові, Чугуєві та прилягаючих територіях, продовжують стикатися з загрозою обстрілів та ракетних ударів. При таких загрозах більшість не має доступу до сховищ або бункерів через проблеми з пересуванням. Окрім того, люди літнього віку мають труднощі з доступом до предметів першої необхідності, таких як ліки, через важкодоступність аптек та інших послуг. Літні люди, яких ми опитали, майже повністю полягаються на волонтерів у доступі до їжі. Хоча деякі люди повідомили, що місцева влада добре їх обслуговує у відповідь на пошкодження, спричинені конфліктом, та відновлення постачання комунальних послуг, інші скаржились що ці послуги залишаються призупиненими в їхніх районах. Багато людей повідомили про труднощі або неможливість отримати пенсію з початку конфлікту наприкінці лютого.

ЛЮДИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Люди з інвалідністю також знаходяться в зоні підвищеного ризику в Україні, в тому числі в Харкові та Чугуєві. Як і люди літнього віку, люди з інвалідністю стикаються з особливими ризиками, через проблеми з пересуванням (як в контексті доступу до сховищ, так і евакуації та отримання необхідних послуг), проблемами зі здоров'ям або скрутним економічним становищем. Багато фахівців з догляду за людьми з особливими потребами також переміщені через війну, в результаті чого відчувається нестача робочого персоналу в спеціалізованих закладах. Ті фахівці, що залишились, знаходяться під ризиком вигорання.

НАСЕЛЕННЯ В ОБЛАСТІ

Проблеми захисту та пріоритети всіх верств населення, в особливості людей літнього віку та людей з інвалідністю, за межами міста лише посилюються. У передмістях та маленьких містах в Харківському на Чугуївському районах надання гуманітарної допомоги дуже обмежено. Подорожувати до центральних районів, де гуманітарні сервіси сконцентровані, неможливо для багатьох людей – як через проблеми в пересуванням, так і через постійну загрозу насилля – тому ті, хто залишаються в області зазвичай не мають доступу до гуманітарної допомоги.

ЛЮДИ, ЩО ПОВЕРТАЮТЬСЯ

Люди, що раніше евакуювались з Харкова та Чугуєва, починають повертатись, незважаючи на постійні атаки зі сторони Росії, включаючи постійні повідомлення про травми та смерті в громадських місцях. Економічна необхідність, відсутність робочих місць та високі ціни на проживання на Заході України є головними причинами, що спонукають людей повертатись назад, незважаючи на постійну загрозу життю та ризик насилля.

ЗАХИСТ ДІТЕЙ

Хоча багато дітей та сімей евакуювались з Харкова та прилягаючих територій у кінці лютого, деякі залишились. Для цих дітей останні місяці були дуже важкими: батьки повідомляють про психологічні розлади, пов'язані з обстрілами, довготривалим знаходження у бункерах під землею, обмеженим доступом до школи та обмеженими соціальними контактами. Багато з дітей, що залишились в Харкові, мають обмежений доступ до гуманітарних послуг та підтримки.

РИЗИКИ В ОКУПОВАНИХ РАЙОНАХ

Хоча в ході визиту ми не мали змоги отримати доступ до окупованих територій поблизу Харкова та Чугуєва, цивільне населення, що проживає в цих районах, часто контактує з людьми з окупованих територій через їхнє близьке розташування. Цивільне населення Харкова та Чугуєва, повторюючи звіти інших засобів інформації в цих районах, говорять про такі занепокоєння, як голод, обмежений доступ до допомоги в окупованих районах, а також випадки сексуального та гендерного насилля.



«Я живу в однокімнатній квартирі з моєю дружиною. Я не можу спускатись в підвал. [Як почалась війна] в нас немає ані опалення, ані газу та електроенергії. Єдине, що в нас залишилось, це бажання жити та вижити. В нас немає жодного магазину чи аптеки поруч. Я пережив серцевий напад, тому зараз мені потрібно кожен день приймати ліки. Найближча аптека від нас три кілометри, і це якщо вона працює. Мені хотілося б, щоб місцева влада була більш уважною до потреб населення. Якщо в тебе інвалідність – ти нікому не потрібен. Я живу з інвалідністю з самого дитинства. Все дається нелегко, час від часу я втрачаю надію», - Юрій, літній житель Харкова з інвалідністю.



«Одного дня я вирішила повернутись додому, бо було тихо. Але бої відновились вночі. Я всю ту ніч провела в підвалі свого дому. Я ніколи того не забуду. Найгірша ніч мого життя», - Ніна, літня жителька Чугуєва.

РЕАГУВАННЯ НА ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ

Постійні обстріли та ракетні удари в Харківському регіоні зробили доступ до постраждалих верств населення майже неможливим для гуманітарних організацій. Як вже зазначено в основних висновках загальної оцінки потреб у сфері захисту в Україні, громади Харкова та Чугуєва майже повністю покладаються на групи волонтерів та активних діячів громад. Деякі групи отримують фінансову та матеріальну підтримку від міжнародних гуманітарних організацій. Інші, як наприклад громада, з якою ми зустрілись в Чугуєві, мобілізувала гуманітарну допомогу самостійно – назначають одного координатора на вулицю, роль якого перевіряти потреби тих, хто не може виходити з дому або не може самостійно отримати доступ до їжі та інших предметів першої необхідності. Вся ця робота відбувається навіть під час обстрілів.

Такий вид мобілізації громадської допомоги залишається важливим, і його слід підтримувати. У той самий час, величезна залежність від волонтерської роботи для постачання гуманітарної допомоги призводить до емоційного вигорання та викликає занепокоєння щодо ризику, який беруть на себе місцеві гуманітарні суб'єкти. Люди бояться повідомляти про проблеми у сфері захисту або насильства через соціально закладену природу таких речей, а також через страх переслідування. Наразі відсутній нагляд та відповідальність за способи надання гуманітарними допомоги третіми сторонами.

НЕВІДКЛАДНІ ДІЇ

Ряд невідкладних дій, які гуманітарні та донорські організації та громади можуть прийняти, щоб вирішити вищезазначені проблеми захисту:

1. Додатково до фінансової та безпосередньої допомоги, існує потреба в наданні підтримки і наставництва групам громадянського суспільства, групам взаємодопомоги, місцевим організаціям та волонтерам, які наразі задіяні в гуманітарних заходах, з метою підвищення їх потенціалу.
2. Збільшити присутність гуманітарних організацій в таких місцях як Харків та Чугуїв, оскільки на даний час вони недостатньо обслуговуються міжнародними гуманітарними організаціями, які можуть зіграти важливу роль в підтримці вже існуючих зусиль місцевих організацій;
3. Спеціальна увага до людей літнього віку та людей з інвалідністю задля забезпечення для них доступних та безпечних сховищ під час обстрілів, доступу до медикаментів та інших речей першої необхідності, а також доступу до спеціальних послуг, якщо вони матимуть бажання евакуюватись у більш безпечне місце;

4. Спеціальні зусилля для децентралізації розподілу гуманітарної допомоги та послуг, так щоб вони були доступні навіть поза межами міста;
5. Збільшення психологічної та соціальної підтримки як на місці, так і віртуально, зокрема спеціальних послуг для літніх людей та дітей;
6. Визнання економічних труднощів, з якими стикаються внутрішньо переміщені особи (ВПО) з північно-східних регіонів України, таких як Харків та Чугуїв, через вищі ціни на проживання на Західній Україні, та збільшення підтримки у форматі грошей для захисту, багатоцільової грошової допомоги та ініціатив з провадження засобів на існування;
7. Постійні переговори на політичному рівні задля підвищення доступності гуманітарної допомоги на окупованих територіях.



«Мій онук навчався в Харківському університеті, до нещодавнього часу. Зараз він у Львові. Там також обстріли. Він каже: «Який сенс бути тут. Тут також небезпечно. Мабуть я краще повернусь». Він каже, що сховища переповнені. Коли ми розмовляємо з ним по телефону, я час від часу чую обстріли. Він не хоче, щоб я хвилювалась. Каже: «Бабусь, то лише трамвай». Йому вісімнадцять років. Я дуже хвилююсь за нього», - Ніна.

ТЕРМІНОВІ ДІЇ

01

Збільшення підтримки громадським групам

02

Збільшення надання гуманітарної допомоги у Харкові та Чугуєві

03

Спеціальна увага до людей літнього віку та людей з інвалідністю

04

Підвищити зусилля щодо децентралізації розподілу гуманітарної допомоги та послуг

05

Збільшення психо-соціальної підтримки як на містах, так і віртуально

06

Визнання економічних потреб

07

Переговори на політичному рівні